

## Beslut

---

**efter kvalitetsgranskning i ämnet slöjd i grundskolans  
högstadium vid Hembergsskolan 7–9 i Vilhelmina  
kommun**

## Inledning

Skolinspektionen har med stöd av 26 kap. 19 och 20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en tematisk kvalitetsgranskning vid Hembergsskolan. Syftet med denna tematiska kvalitetsgranskning är att granska vissa kvalitetsaspekter i ämnet slöjd i grundskolans högstadium.

Skolinspektionen gör en samlad bedömning utifrån de kvalitetskriterier som tagits fram för granskningen. Skolinspektionen bedömer verksamhetens kvalitet i tre nivåer: hög kvalitet, hög kvalitet i flera delar och låg kvalitet. Om Skolinspektionen bedömer att ett utvecklingsarbete behövs för att höja verksamhetens kvalitet inom någon frågeställning anges ett eller flera utvecklingsområden. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs då av huvudmannen.

## Beslut

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier uppfylls vid Hembergsskolan i följande utsträckning:

### **I vilken utsträckning får eleverna en slöjdundervisning som främjar deras möjligheter att arbeta med processen i fokus?**

Eleverna får i hög utsträckning en slöjdundervisning som främjar deras möjligheter att arbeta med processen i fokus.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom frågeställningen.

### **I vilken utsträckning ges elever möjlighet att utveckla kunskaper om hållbar utveckling?**

Eleverna ges i hög utsträckning möjlighet att utveckla kunskaper om hållbar utveckling.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom frågeställningen.

### **I vilken utsträckning omfattas slöjdämnet av ett jämställdhetsperspektiv?**

Slöjdämnet omfattas i flera delar av ett jämställdhetsperspektiv.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande område:

- Reflektera och diskutera löpande olika frågor kring jämställdhet med eleverna samt utmana eleverna i val av material och metod utifrån föreställningar om kvinnligt och manligt.

**Uppföljning**

Huvudmannen ska **senast den 18 november 2026** redovisa till Skolinspektionen vilka åtgärder som vidtagits utifrån det identifierade utvecklingsområdet. Som stöd för redovisningen bör bifogat formulär användas

Redogörelsen skickas via e-post, till [skolinspektionen.stockholm@skolinspektionen.se](mailto:skolinspektionen.stockholm@skolinspektionen.se) eller med post till Skolinspektionen Postadress: Box 23069, 104 35 Stockholm. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 2025:11908) i de handlingar som sänds in.

## Skolinspektionens bedömningar

Nedan framgår vad som ligger till grund för Skolinspektionens bedömning inom respektive frågeställning.

### I vilken utsträckning får eleverna en slöjdundervisning som främjar deras möjligheter att arbeta med processen i fokus?

Inom denna frågeställning granskas om eleverna får ett aktivt lärarstöd genom hela arbetsprocessen som ger dem möjligheter att utveckla idéer samt utveckla och använda strategier. Vidare granskas om undervisningen är stimulerande, motiverande och utmanande samt om eleverna löpande och tillsammans med läraren får möjlighet till reflektion över process och resultat.

Skolinspektionen bedömer följande: Eleverna får i hög utsträckning en slöjdundervisning som främjar deras möjligheter att arbeta med processen i fokus.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit i intervjuer med rektorn, lärare och elever, lektionsobservationer av slöjdundervisningen samt inkommen dokumentation från huvudmannen.

#### Processinriktat lärarstöd

Granskningen visar att lärarstödet i slöjdundervisningen är processinriktat och sker genom dialog i form av formativ respons.

Lärarnas stöd är utformat så att eleverna utvecklar idéer och använder olika strategier för att lösa uppgifter. Lärare och elever berättar i intervju att lärare kontinuerligt visar och instruerar elever genom att föra en dialog och ställa frågor kring arbetsprocessen. Lärare och elever berättar att varje arbetsprocess inleds med att lärare översiktligt går igenom hur föremålet ska tillverkas och vilka metoder eleverna kan använda. Allt eftersom eleverna påbörjar nya moment förklarar läraren utförligare hur elever ska göra och vad som är viktigt att tänka på. Elever berättar vidare i intervju att lärarna visar olika inspirationskällor för eleverna i form av fysiska exemplar av färdiga föremål. Det finns även böcker och elever kan söka inspiration på internet. Elever och lärare berättar i intervju att när elever har valfritt arbete får eleverna göra en ritning och sedan diskutera ritningen med läraren. Elever ska sedan planera och utveckla idén allt eftersom. Lärarna berättar att de samtalar tillsammans med eleverna om hur eleverna har tänkt. Om en elev inte kommer på något själv försöker

lärarna hjälpa eleven att hitta inspiration. Lärare uppger att det är viktigt att utgå från eleven, elevens intresse och stötta dem så att eleverna kan lyckas. Lärarna såväl som eleverna berättar att elever löpande får stöd i att pröva och ompröva olika tillvägagångssätt för att lösa en arbetsuppgift. Vid Skolinspektionens lektionsobservation i materialinriktning trä och metall arbetar tre elever med en rörlig mekanism i trä. Eleverna inser att mekaniken inte fungerar. Läraren och eleverna provar konstruktionen och diskuterar vad som är fel. Läraren frågar eleverna varför den inte fungerar och hur de ska lösa problemet med mekaniken. Eleverna diskuterar, använder olika verktyg och provar sig fram. De får ändra konstruktionen flera gånger och till slut fungerar mekaniken.

Lärare ger elever löpande stöd och återkoppling under pågående arbetsprocess. Eleverna berättar i intervju att lärarna ger eleverna stöd när de arbetar genom att lärarna ger tips och förslag på vad eleverna kan arbeta vidare med eller vad eleverna kan utveckla. Detta bekräftas av Skolinspektionens lektionsobservationer när lärare går runt i lektionssalen, utmanar eleverna genom att ställa frågor och sedan på olika sätt visar hur elever kan göra. Stödet anpassas till olika elever och varierar under lektionen i båda materialinriktningarna. Vid Skolinspektionens lektionsobservation i materialinriktning textil ska en elev exempelvis sy in sina byxor. Eleven har byxorna på sig. Läraren frågar eleven vad som är fel och hur eleven vill att de ska vara. Läraren diskuterar tillsammans med eleven hur eleven ska göra och vilka metoder eleven behöver använda så att byxorna blir snygga. Vid Skolinspektionens lektionsobservation i materialinriktning trä och metall skissar två elever på ett nytt projekt. Läraren diskuterar med en av eleverna kring skissen och frågar hur eleven tänkt att föremålet ska se ut och vilka tekniker eleven ska använda. Sedan går läraren tillsammans med eleven för att hämta material och därefter tittar de gemensamt på ritningen. Läraren frågar vad eleven har för tanke och de resonerar tillsammans hur eleven ska gå tillväga för att såga i materialet. Vid lektionsobservationerna framgick även att lärarna förde en dialog med elever under arbetets gång vilket ledde till att elever bibehöll initiativet i arbetsprocessen och arbetade självständigt. Lärare berättar i intervju att de ger elever löpande återkoppling genom att de exempelvis går runt i klassrummet, berömmar eleverna i deras framsteg och samtalar med eleverna om deras arbete.

### **Utmanande undervisning**

Granskningen visar att undervisningen är motiverande och utmanande samt att arbetsformerna varierar.

Undervisningen är utformad så att eleverna oavsett kunskapsnivå stimuleras till utveckling. I intervju berättar lärarna att elever ofta

utmärker sig redan i den egna planeringen och processen. Utifrån elevens planering kan läraren utmana elever. Lärare berättar att de arbetar för att eleverna ska vara kreativa och skapa något mer än vad de tänkt från början. Elever berättar i intervju att lärarna bestämmer ett föremål eller ett tema och sedan får eleverna själva välja vad de vill tillverka utifrån föremålet eller temat. Lärare berättar i intervju att eleven själv väljer svårighetsgrad när eleven till exempel ska tillverka en lampa. Eleven får då bestämma hur mycket broderier eleven vill ha, även välja håll och mönster på lampan. En lärare i materialinriktning textil berättar i intervju att då eleverna arbetar med broderi så broderar en del elever flera olika sorters stygn medan andra elever bara broderar efterstygn. Det sker utifrån elevens arbetsförmåga. Lärare i materialinriktning textil berättar även att då elever syr långärmade tröjor med huva utmanar läraren eleverna med att inte bara sy en svart tröja utan även kunna sätta ihop tyger på olika sätt och med exempelvis tryck. En lärare som undervisar i materialinriktningen trä och metall ger exempel på olika svårighetsgrader när eleverna tillverkar pallar. En del elever väljer att använda färdiga skivor medan andra elever väljer att limma ihop brädor. Lärarna i båda materialinriktningar uppger att de har höga förväntningar på alla elever oavsett bakgrund och kön och att förväntningarna är rimliga utifrån varje elevs förkunskaper. Lärare berättar i intervju att de arbetar för att skapa en god relation med eleverna och diskuterar vad eleverna är intresserade av. Utifrån det kan läraren få eleven att göra något som de är intresserade av och också utmana eleven till att göra saker svårare.

Arbetsformerna varierar så att eleverna får möjlighet att dela erfarenheter med andra elever och utveckla lärandet. Av intervjuer med lärarna framgår att eleverna ges möjlighet att arbeta individuellt eller i grupp tillsammans med andra elever. En lärare i materialinriktning textil ger exempel på ett styrt grupparbete där några elever skulle sy likadana byxor. Läraren gav direktiv om att alla elever skulle tillverka var sitt par byxor men att eleverna skulle följas åt i processen, diskutera och hjälpa varandra under arbetets gång. En lärare i materialinriktning trä och metall ger exempel på samarbete då tre elever arbetade tillsammans med att tillverka en rörlig mekanism i trä. Även elever uppger i intervju att elever som tillverkar likadana föremål samarbetar genom att resonera kring problemlösningar, dela erfarenheter och hjälpa varandra framåt i arbetsprocessen. Vid Skolinspektionens observation i materialinriktning trä och metall ska två elever påbörja nya projekt och läraren ber eleverna att tillsammans diskutera och planera kring vad de ska göra. Eleverna letar tillsammans efter inspiration och planerar därefter hur de ska tillverka sina arbeten och vilka metoder de ska använda.

### **Reflektion över process och resultat**

Granskningen visar att undervisningen innehåller moment där eleverna löpande reflekterar över arbetsprocess och resultat tillsammans med lärare.

Läraren ställer löpande frågor till eleverna och låter dem utvärdera och bedöma resultatet av sitt arbete. Lärarna och elever berättar i intervju att eleverna reflekterar muntligt tillsammans med lärarna när de skissar. Lärarna uppger vidare att de sedan återkommande ställer reflekterande frågor till eleverna under arbetets gång. Vid en av Skolinspektionens lektionsobservationer i materialinriktningen textil ska en elev sy en bärkasse och har valt tyg. Läraren frågar eleven hur hen har tänkt att kassen ska se ut. Läraren frågar eleven vad hen ska göra härnäst men eleven vet inte. Läraren berättar att det står i instruktionen att eleven ska sicksacka. De går fram till symaskinen och läraren fortsätter att ställa frågor till eleven som till exempel var sömmen ska vara och varför eleven ska använda sicksack. Läraren uppmanar eleven att tänka till och att fundera på vad hen har lärt sig tidigare om sömmar. De upptäcker en fläck på tyget och läraren säger till eleven att hen får vara kreativ och dekorera något på fläcken. Vid Skolinspektionens lektionsobservation i materialinriktning trä och metall diskuterar läraren med en elev som ska påbörja ett nytt arbete. Efter en stunds fundering kommer eleven på att hen ska tillverka ett ställ för parfymer. Läraren säger att eleven ska skissa hur parfymstället ska se ut. Eleven ritar en skiss och utifrån skissen ställer läraren frågor kring detaljer, mått, material och hur eleven ska gå tillväga. Eleven förklarar och läraren bekräftar. Lärare och elever uppger i intervju att en slutreflektion sker muntligt där eleverna får förklara sin plan från början, processen under arbetet och vad som förändrats fram till färdig produkt. Vid varje större arbete dokumenterar även eleverna arbetsprocessen genom en skriftlig utvärdering.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom frågeställningen.

## I vilken utsträckning ges elever möjlighet att utveckla kunskaper om hållbar utveckling?

Inom denna frågeställning granskas i vilken utsträckning undervisningens innehåll bidrar till att eleverna utvecklar kunskaper om material och metoder utifrån ett hållbarhetsperspektiv. Vidare granskas om undervisningen utformas så att eleverna får möjlighet att reflektera kring hur det egna arbetet påverkar miljön och hur de kan använda olika metoder för resurshushållning.

Skolinspektionen bedömer följande: Eleverna ges i hög utsträckning möjlighet att utveckla kunskaper om hållbar utveckling.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit i intervjuer med rektorn, lärare och elever, lektionsobservationer av slöjdundervisningen samt inkommen dokumentation från huvudmannen.

### **Material- och metodkunskap utifrån hållbar utveckling**

Granskningen visar att undervisningen ger eleverna fördjupad förståelse och kunskap om olika material och olika slöjdmeter utifrån ett hållbarhetsperspektiv.

Undervisningen ger eleverna möjlighet att få kunskaper om olika materials egenskaper samt hur dess ursprung och framställning påverkar miljön. Lärarna uppger i intervju att de i samband med genomgångar av nya tekniker går igenom olika materials egenskaper och ursprung utifrån ett hållbarhetsperspektiv. Lärarna berättar även att eleverna får se filmer om miljöpåverkan som rör framställning av olika material i båda materialinriktningarna. En lärare som undervisar i materialinriktning trä och metall berättar att hen har genomgångar om framställning av olika träslag och transporter av exempelvis sällsynta träslag från andra länder och som påverkar miljön. En lärare som undervisar i materialinriktning textil berättar att hen har genomgångar om framställning av olika textilier och dess miljöpåverkan, exempelvis hur mycket vatten det går åt till vissa textilier, om dumpning av textilrester och om textillagen. Eleverna bekräftar att lärarna haft genomgångar och diskussioner kring hållbarhet i båda materialinriktningarna. Elever ger exempel från materialinriktning textil där eleverna lärt sig om produktion och framställning av tyger samt dess påverkan på miljön. Elever uppger även att lärare i materialinriktning trä och metall är bra på att berätta om olika träslag och vilka egenskaper de har.

Undervisningen ger eleverna möjlighet att få kunskaper om olika slöjdmeter som bidrar till att produkter är användbara, välgjorda och

håller länge. Lärarna uppger att de går igenom olika tekniker och visar slöjdmeter för att göra saker hållbara. Av intervju med lärare framgår att lärare i materialinriktning textil medvetandegör eleverna hur de ska sy för att föremålen ska hålla länge. Läraren ger ett exempel där de använder sentråd till att sy en kaffepåse som kan utsättas för väta och för att den ska hålla i flera generationer. En lärare i materialinriktningen trä och metall berättar att eleverna får lära sig sammanfoga träbitar med lamellimning och att elevernas föremål ytbehandlas med olja så det ska vara användbara och hålla länge. Eleverna uppger även att lärarna har uppgifter där elever får tillverka föremål som de flesta har användning av. Eleverna ger exempel på att de tillverkat kniv, lock av vax till glasburk, lampa, pall, förkläde.

### **Reflektion och val under arbetsprocessen utifrån ett hållbarhetsperspektiv**

Granskningen visar att eleverna får reflektera över olika val utifrån ett hållbarhetsperspektiv.

Eleverna får göra självständiga val av metoder för resurshushållning som bidrar till hållbarhet samt får jämföra olika slöjdmaterial utifrån ett miljöperspektiv. Lärare i båda materialinriktningarna uppger att resurshushållning är centralt i undervisningen samt att eleverna är noga med att ta hand om överblivet material och använder stuv- och spillbitar till slöjdprojekt. Av intervju med lärarna framgår vidare att eleverna får möjlighet att reflektera över resurshushållning på olika sätt. Lärare i materialinriktning trä och metall berättar att skolan får metall från en andrahandsaffär som annars skulle slängas och kan då använda det i undervisningen. Läraren berättar att eleverna även tar med saker hemifrån för att reparera eller göra något annat av sakerna i skolan. Läraren ger exempel på att elever använder delar från till exempel ett hörnskåp för att tillverka andra föremål. Lärare i materialinriktning textil berättar att eleverna får arbeta med återbruk, lappteknik och att laga hål med en viss teknik. Läraren ger exempel där en elev sytt ett fodral av ett par återbrukade skinnbyxor och berättar vidare att elever kan ta med plagg hemifrån, exempelvis en tröja som en elev ville sy in för fortsatt användning. Eleverna uppger i intervju att i båda materialinriktningar finns förvaring för spill- och stuvbitar. Eleverna uppger vidare i intervju att de får lära sig att hushålla med material och att återbruka. Eleverna uppger att det är ett självklart val att till exempel klippa längs kanten för att inte slösa på tyg. Eleverna ger exempel på att de i materialinriktning trä och metall får jämföra olika material och reflektera över vilka träslag de ska använda beroende på föremål, kopplat till miljö och hållbarhet. Eleverna berättar vidare att skolan har fokus på närproducerat och naturmaterial.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom frågeställningen.

## I vilken utsträckning omfattas slöjdämnet av ett jämställdhetsperspektiv?

Inom denna frågeställning granskas i vilken utsträckning rektorn organiserar skolans jämställdhetsarbete kopplat till slöjdämnet. Vidare omfattar granskningen lärarnas arbete med jämställdhet i slöjdundervisningen.

Skolinspektionen bedömer följande: Slöjdämnet omfattas i flera delar av ett jämställdhetsperspektiv.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit i intervjuer med rektorn, lärare och elever, lektionsobservationer av slöjdundervisningen samt inkommen dokumentation från huvudmannen.

### Skolans jämställdhetsarbete för slöjdämnet

Granskningen visar att rektorn organiserar slöjdämnet så att elever oavsett könstillhörighet möts och arbetar tillsammans.

Rektorn ser till att flickor och pojkar möts i slöjdundervisningen. Rektorn uppger att eleverna läser båda materialinriktningarna terminsvis i årskurs 7 och 8. I årskurs 8 gör eleverna en större uppgift i vardera inriktningen, därefter kan de byta om de vill. Inför årskurs 9 får eleverna välja materialinriktning utifrån grundförutsättning att det blir två lika stora grupper. Lärarna berättar att de försöker attrahera elever att välja materialinriktning utifrån intresse och inte utifrån könstillhörighet. En lärare i materialinriktning textil berättar i intervju att skolan försöker attrahera fler pojkar att välja materialinriktning textil och ger exempel där skolan har köpt in en industrisymaskin, som kan sy i skinn och läder. Läraren berättar även för eleverna att de exempelvis kan sy om dynan på sin skoter eller moped. Lärarna uppger att de försöker inspirera eleverna utifrån deras intresse och att de vill att eleverna ska göra aktiva val och därför visar vad eleverna kan göra. Lärarna berättar vidare att de informerar elever i årskurs 9 att de ska arbeta med en examensuppgift och att de ska använda tidigare erfarenhet till att göra ett större arbete som tar tid. Eleverna får även information att de kan välja att tillverka föremål som innehåller flera material, såsom trä, metall och textil. I intervju med elever och lärare framkommer att både flickor och pojkar får möjlighet att arbeta med olika material samt även en kombination av olika material från båda materialinriktningarna. Eleverna har bland annat tillverkat en lampa och en pall där de kombinerat materialen trä och tyg.

### **Jämställdhetsperspektiv i undervisningen**

Granskningen visar att lärarna i begränsad utsträckning lyfter föreställningar och normer om kvinnligt och manligt med eleverna.

Lärarna samtalar till viss del med eleverna om olika föreställningar om kvinnligt och manligt men utmanar sällan eleverna att göra icke-könstraditionella val av material och metod. Det framkommer i intervju med lärarna att de informerar både flickor och pojkar att kunskaper från båda slöjdiriktningar är bra att ha i det vardagliga livet. Lärarna diskuterar även spontant föreställningar om kvinnligt och manligt då det kommer frågor från eleverna men det är inget som sker systematiskt och som planerade inslag i undervisningen. En lärare i materialinriktning textil berättar att hen går igenom olika material och metoder ur ett historiskt perspektiv och även vilket material människor behövde för att klara sig men lyfter inte detta ur ett jämställdhetsperspektiv. Lärarna uppger vidare att de inte har diskuterat med eleverna om framtida val av utbildning och yrke kopplat till kön. Detta bekräftas av elever som i intervju uppger att lärarna inte har diskuterat med eleverna om framtida val av utbildning och yrke kopplat till kön. Lärarna kan i intervju inte ge exempel på hur de utmanar elever att göra icke-könstraditionella val av material och metod.

### **Identifierat utvecklingsområde**

#### **Utvecklingsområde**

I syfte att höja verksamhetens kvalitet inom frågeställningen bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande område:

- Reflektera och diskutera löpande olika frågor kring jämställdhet med eleverna samt utmana eleverna i val av material och metod utifrån föreställningar om kvinnligt och manligt.

Av läroplanen framgår att skolan aktivt ska verka för jämställdhet. Skolan ska därmed gestalta och förmedla lika rättigheter, möjligheter och skyldigheter för flickor och pojkar, kvinnor och män. I enlighet med grundläggande värden ska skolan också främja interaktion mellan eleverna oberoende av könstillhörighet. Genom utbildningen ska eleverna utveckla en förståelse av hur olika föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter. Skolan ska därigenom bidra

till att eleverna utvecklar sin förmåga att kritiskt granska könsmonster och hur de kan begränsa människors livsval och livsvillkor.<sup>1</sup>

Motiveringen till utvecklingsområdet är att lärare endast till viss del lyfter frågor kopplat till jämställdhet med eleverna inom slöjdundervisningen. Lärarna bemöter främst detta ämne utifrån elevers frågor och lyfter inte löpande jämställdhetsfrågor som planerade inslag i undervisningen. Genom att synliggöra och diskutera traditionella könsmonster samt utmana de föreställningar som flickor och pojkar kan ha, ges eleverna möjlighet att utveckla en ökad medvetenhet om könsbundna normer. Detta kan i sin tur bidra till att motverka begränsningar i deras vardag och i framtida val, exempelvis vad gäller utbildning och yrkesinriktning.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn ser till att lärare löpande reflekterar och diskuterar olika frågor kring jämställdhet med eleverna samt utmanar eleverna i val av material och metod utifrån föreställningar om kvinnligt och manligt. Skolverket har material som kan användas i detta arbete.<sup>2</sup>

### På Skolinspektionens vägnar

X Christina Wallin

---

Beslutsfattare  
Signerat av: Christina Wallin

X Maria Hahne

---

Föredragande  
Signerat av: Maria Hahne

I handläggningen av ärendet har även utredare Tora Andersson deltagit.

---

<sup>1</sup> Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Skolans uppdrag.

<sup>2</sup> [Aktivt jämställdhetsarbete i skolan - Skolverket](#)- Skolverket hämtad 2026-05- 26

## Bilaga 1: Granskningens genomförande

### Bakgrundsuppgifter

Skolinspektionen besökte Hembergsskolan 7–9 den 15 april 2026. Besöket genomfördes av utredarna Tora Andersson och Maria Hahne.

Skolenheten är en kommunal skola verksam i Vilhelmina kommun med grundskola, årskurserna 7–9. På skolenheten går ca 155 elever.

### Underlag för bedömning

Underlaget i detta beslut utgörs av:

- Två lektionsobservationer
- Två gruppintervjuer med elever
- En intervju med lärare
- En intervju med rektorn
- Dokument som begärts in från huvudmannen

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens tjänsteanteckning från besöket för att ges en möjlighet att yttra sig över den.

De samlade iakttagelserna från de skolor som har ingått i granskningen kommer att presenteras i en övergripande rapport.

## Bilaga 2: Granskningens utgångspunkter

### Granskningens syfte

Syftet är att granska vissa kvalitetsaspekter i undervisningen i ämnet slöjd i grundskolans högstadium. Bedömningen görs i förhållande till de kvalitetskriterier Skolinspektionen tagit fram inom de olika frågeställningarna.

### Granskningens frågeställningar

1. I vilken utsträckning får eleverna en slöjdundervisning som främjar deras möjligheter att arbeta med processen i fokus?
2. I vilken utsträckning ges elever möjlighet att utveckla kunskaper om hållbar utveckling?
3. I vilken utsträckning omfattas slöjdämnet av ett jämställdhetsperspektiv?

### Kvalitetskriterier

#### Processinriktat lärarstöd

Lärarstödet är processinriktat så att eleven visas på möjliga alternativ för att kunna utveckla idéer samt utveckla och använda olika strategier för att lösa sin arbetsuppgift.

Lärarstödet är stöttande och innehåller dialog i form av formativ respons under arbetsprocessen.

#### Utmanande undervisning

Undervisningen är motiverande och utmanande så att alla elever, oavsett nivå i kunnande, stimuleras till utveckling.

Arbetsformerna varierar mellan individuellt arbete och arbete i par eller grupp så att eleverna kan dela erfarenheter i ett gemensamt lärande.

#### Reflektion över process och resultat

Undervisningen innehåller moment där eleverna löpande uppmanas att, tillsammans med lärare, reflektera över sin arbetsprocess, inklusive resultat, i syfte att främja utveckling av handlingsberedskap, kreativitet och självständighet.

**Material- och metodkunskap**

Undervisningen innehåller moment för att ge eleverna en fördjupad förståelse av olika materials egenskaper och ursprung utifrån ett hållbarhetsperspektiv.

Undervisningen innehåller moment för att ge eleverna kunskap om slöjdmeter för framställning av funktionella och hållbara slöjdprodukter.

**Reflektion och val under arbetsprocessen**

Undervisningen utformas så att eleverna ges möjlighet att reflektera kring hur det egna arbetet påverkar miljön och välja hur de i den egna slöjdprocessen kan använda olika metoder för resurshushållning.

**Skolans jämställdhetsarbete för slöjdämnet**

Rektor organiserar slöjdämnet så att elever, oberoende av könstillhörighet möts och arbetar tillsammans.

**Jämställdhetsperspektiv i undervisningen**

Läraren reflekterar och diskuterar föreställningar och normer om kvinnligt och manligt tillsammans med eleverna.

Läraren arbetar inom undervisningen för att vidga och utmana elevernas föreställningar utifrån icke-könstraditionellt perspektiv i val av material och metod.

### Bilaga 3: Författningsstöd

Skolinspektionens granskning ska avse den granskade verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer.<sup>3</sup>

Av skollagen framgår att utbildningen inom skolväsendet syftar till att barn och elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Den ska främja alla barns och elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. Utbildningen ska också förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på. I utbildningen ska hänsyn tas till barns och elevers olika behov. Barn och elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. En strävan ska vara att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.<sup>4</sup> Vidare ska utbildningen utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna som människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet samt solidaritet mellan människor.<sup>5</sup>

Av skollagen framgår vidare att alla barn och elever i samtliga skolformer ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål.<sup>6</sup>

Av läroplanen framgår att skolans uppdrag är att främja lärande där individen stimuleras att inhämta och utveckla kunskaper och värden. Skolan ska stimulera elevernas kreativitet, nyfikenhet och självförtroende samt deras vilja att pröva och omsätta idéer i handling och lösa problem. Eleverna ska få möjlighet att ta initiativ och ansvar samt utveckla sin förmåga att arbeta såväl självständigt som tillsammans med andra. Skolan ska även främja elevernas harmoniska utveckling. Detta ska åstadkommas genom en varierad och balanserad sammansättning av innehåll och arbetsformer.<sup>7</sup>

Eleverna ska genom strukturerad undervisning ges ett kontinuerligt och aktivt lärarstöd.<sup>8</sup> I läroplanens andra del om övergripande mål och riktlinjer framgår att skolan ska:

---

<sup>3</sup> 26 kap. 20 § skollagen.

<sup>4</sup> 1 kap. 4 § skollagen.

<sup>5</sup> 1 kap. 5 § skollagen.

<sup>6</sup> 3 kap. 2 § skollagen, se även 3 kap. 5 och 7 §§ skollagen gällande extra anpassningar och särskilt stöd.

<sup>7</sup> Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Skolans uppdrag.

<sup>8</sup> 5 kap. 2 § skolförordningen (2011:185).

- erbjuda eleverna strukturerad undervisning under lärares ledning, såväl i helklass som enskilt
- ansvara för att varje elev efter genomgången grundskola kan lösa problem och omsätta idéer i handling på ett kreativt och ansvarsfullt sätt, kan lära, utforska och arbeta både självständigt och tillsammans med andra och känna tillit till sin egen förmåga.

Lärarna ska:

- sträva efter att i undervisningen balansera och integrera kunskaper i sina olika former.
- ta hänsyn till varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande, stärka elevernas vilja att lära och elevens tillit till den egna förmågan och ge utrymme för elevens förmåga att själv skapa och använda olika uttrycksmedel
- organisera och genomföra arbetet så att eleven utvecklas efter sina förutsättningar och samtidigt stimuleras att använda och utveckla hela sin förmåga, upplever att kunskap är meningsfull och att den egna kunskapsutvecklingen går framåt samt successivt får fler och större självständiga uppgifter och ett ökat eget ansvar.<sup>9</sup>

Undervisningen i ämnet slöjd ska enligt kursplanen syfta till att eleverna utvecklar förmågan att formge och framställa föremål genom att arbeta med olika material och hantverkstekniker. Eleverna ska bland annat:

- ges möjligheter att utveckla sin skicklighet i en process där tanke, sinnesupplevelse och handling samverkar
- ges förutsättningar att arbeta med färg, form och funktion för att skapa olika estetiska och kulturella uttryck
- ges förutsättningar att utveckla idéer samt överväga olika lösningar och tillvägagångssätt i slöjdarbetet
- ges möjligheter att reflektera över arbetsprocesser och resultat för att fördjupa sitt lärande.<sup>10</sup>

Det centrala innehållet i slöjd för årskurs 7–9 består av följande tre delar: Slöjdens material, verktyg och hanterverkstekniker, slöjdens arbetsprocesser samt slöjdens uttryck och betydelse för hållbar utveckling. Innehållet i undervisningen inom ”slöjdens arbetsprocesser” handlar bland annat om slöjdarbetets olika delar: idéutveckling, överväganden, framställning samt reflektion över arbetsprocessen och resultatet. Det

---

<sup>9</sup> Lgr22, 2.2 Kunskaper.

<sup>10</sup> Lgr22, 5 Kursplaner, 5.17 Slöjd.

handlar även om hur delarna i arbetsprocessen samverkar och påverkar resultatet.<sup>11</sup>

När det gäller kunskaper om hållbar utveckling framgår i läroplanens första del avseende skolans uppdrag att en viktig uppgift för skolan är att ge överblick och sammanhang. Genom ett miljöperspektiv får eleverna möjligheter att både ta ansvar för den miljö de själva direkt kan påverka och att skaffa sig ett personligt förhållningssätt till övergripande och globala miljöfrågor. Undervisningen ska belysa hur samhällets funktioner och vårt sätt att leva och arbeta kan anpassas för att skapa hållbar utveckling.<sup>12</sup>

Vidare anges i kursplanen för slöjd att eleverna ska ges förutsättningar att utveckla förmågan att välja och hantera material för att främja hållbar utveckling. Undervisningen i ämnet slöjd ska ge eleverna förutsättningar att utveckla förmåga att reflektera över arbetsprocesser och resultat utifrån kvalitet, uttryck och hållbar utveckling. En del av det centrala innehållet för årskurs 7–9 handlar bland annat om jämförelser mellan olika slöjdmaterial utifrån deras kvalitet och påverkan på miljön, resurshushållning genom återbruk, reparation samt vård av material och föremål.<sup>13</sup>

Avseende skolans jämställdhetsarbete och jämställdhetsperspektiv i undervisningen framgår följande i läroplanens första del. Skolan ska:

- aktivt och medvetet främja elevernas lika rättigheter och möjligheter, oberoende av könstillhörighet
- synliggöra och motverka könsmonster som begränsar elevernas lärande, val och utveckling
- organisera utbildningen så att eleverna möts och arbetar tillsammans samt prövar och utvecklar sin förmåga och sina intressen med samma möjligheter och på lika villkor oberoende av könstillhörighet.<sup>14</sup>

Vidare framgår att skolan aktivt ska verka för jämställdhet. Skolan ska därmed gestalta och förmedla lika rättigheter, möjligheter och skyldigheter för flickor och pojkar, kvinnor och män. Skolan ska också främja interaktion mellan eleverna oberoende av könstillhörighet. Genom utbildningen ska

---

<sup>11</sup> Ibid.

<sup>12</sup> Lgr22, 2.2 Kunskaper.

<sup>13</sup> Lgr22, 5. Kursplaner, 5.17 Slöjd.

<sup>14</sup> Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning.

eleverna utveckla en förståelse av hur olika föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter.<sup>15</sup>

I läroplanens andra del anges vidare att alla som arbetar i skolan i sin verksamhet ska:

- bidra till att skolan präglas av jämställdhet och solidaritet mellan människor och att eleverna interagerar med varandra oberoende av könstillhörighet
- utgå från ett demokratiskt och normmedvetet förhållningssätt i det vardagliga arbetet.

Läraren ska:

- synliggöra och med eleverna diskutera hur olika föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter samt hur könsmönster kan begränsa egna livsval och livsvillkor
- planera och genomföra undervisningen så att eleverna möts och arbetar tillsammans oberoende av könstillhörighet.<sup>16</sup>

Det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ska ledas och samordnas av en rektor. Rektorn ska särskilt verka för att utbildningen utvecklas.<sup>17</sup> Rektorn beslutar om sin enhets inre organisation och ansvarar för att fördela resurser inom enheten efter barnens och elevernas förutsättningar och behov.<sup>18</sup> På skolenhetsnivå ansvarar rektorn för att det görs ett arbete med att systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen.<sup>19</sup>

I läroplanens andra del om övergripande mål och riktlinjer framgår bland annat att rektorn:

- har det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen
- ansvarar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen, kriterierna för bedömning av kunskaper och betygskriterierna
- har ansvaret för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar bland annat för att utbildningen och undervisningen präglas av ett jämställdhetsperspektiv och

---

<sup>15</sup> Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Skolans uppdrag.

<sup>16</sup> Lgr22, 2.1 Normer och värden.

<sup>17</sup> 2 kap. 9 § skollagen.

<sup>18</sup> 2 kap. 10 § skollagen.

<sup>19</sup> Se 4 kap. 4–6 §§ skollagen.

organiseras så att eleverna möts och arbetar tillsammans oberoende av könstillhörighet.<sup>20</sup>

---

<sup>20</sup> Lgr22, 2.8 Rektorns ansvar.